

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

200. Quando statuta laicorum sint contra Immunitatem Ecclesiasticam? Et
pro praxi explanantur quinque casus præter alios iam discussos in aliis
Resolutionibus in hoc ipsomet tractatu & nouo ordine. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Martha de iurisd. p. 4. cent. 1. cas. 62. num. 6. Altherius tom. 1. disp. 16. lib. 5. cap. 6 fol. 703. col. 2. qui citat Felinum in cap. Eccles. S. Mariae num. 124. de constit. & copiose noster D. Carolus de Grassis de effect. cler. eff. 2. n. 14. & 23. Filliucius tom. 1. tract. 16. cap. 10. n. 469. qui citat Sayrum, & Syluestrum; & alij. Et ratio est: quia privilegium concessum, postquam ratum habetur ab eo, in quem collatum est, transit in ius: ergo laicus potuit à principio privilegium Clericis non concedere, sed semel concessum non poterit amplius reuocare, vt habetur ex Felino in c. S. Mariae. n. 124. de constit.

3. Deinde, privilegium concessum alicui non subdito, reuocari non potest; vt habetur in c. nouit. de iudicijs, & notat Abbas in c. inter alia. n. 19. de immuni. Eccles. & alij. Sed Clerici non sunt subditi secularibus: Ergo privilegium illis concessum, amplius auferri non potest, & aliter facientes in excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrerent: quod in verbis Bullæ determinatum videtur, ibi: *Quaruncumque Ecclesiarum iuribus quomodolibet præiudicatur.* Item semper indirectè per statutum contra particularem Ecclesiam præiudicatur cæteris generaliter. Ergo, & c. Et ita, stante hac opinione, si erat statutum antiquum laicorum, vt singulis annis certo die cuiusdam mensis, cuiusdam Collegio Clericorum, vel Monasterio Regularium, erogarentur certæ elemosinæ sed deinde efficerent aliud statutum, ne in posterum ea elemosyna præbeatur; secundum hanc posteriorem sententiam, tale statutum esset contra libertatem Ecclesiasticam. Vide etiam circa præsentem quæstionem Genuensem in pract. Eccl. triennario 17. g. 480. n. 2. qui contra aliquos probat statutum esse contra libertatem Ecclesiæ, quando est contra libertatem vnius Ecclesiæ tantum.

RESOL. CXCIII.

An statuta laicorum etiam favorabilia Clericis sint valida?

Et an statuta, & leges Principum secularium etiam licita, & honesta, & propter commune bonum facta, & quæ privilegia Ecclesia non laderent, adhuc non ligent Clericos?

Et notatur, quod quando Clerici, & Ecclesia in aliquo statuto non nominantur, possint cogi statuentes declarare, quod non comprehenduntur Ecclesia, & persona Ecclesiastica. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 13.

Sup. hoc supra in Ref. 92. §. Sed vt cursum in principio, & infra in Ref. 209. §. Adde. & in Ref. 210. §. 2. ad medium, & in Ref. 314. §. 6. & inferius in tr. 3. Ref. 15. §. 2. & in alio scaturum annotationum.

§. 1. **R**espondeo negatiuè ex defectu potestatis, & iurisdictionis, & habetur in c. Ecclesia Sancta Mariae, de constit. & ibi Abbas n. 10. & Felinus n. 80. vide etiam Beroum vol. 1. consil. 31. num. 22. & 24. Riminaldum seniore volum. 2. consil. 218. n. 8. Oddum consil. 44. n. 13. Menochium vol. 3. consil. 291. n. 25. & alios penes ipsos. Si tamen aliqua lex Principis esset merè privilegiata rerum Ecclesiasticarum siue Clericorum, tunc valeret, etiam quod laici nullam habeant superioritatem in spiritualibus, nam non subdito privilegium concedi potest, dummodo tamen talis lex non contineat præceptum, vel necessitatem, quia etiam quod Ecclesia esset favorabilis, & privilegiata, tamen propter præceptum, & necessitatem, quam imponeret clericis, non valeret, sed secus, si resolveretur in vim consilij, seu privilegij. Vide Surdum vol. 1. consil. 2. num. 19. & vol. 3. consil. 301. num. 13. & 24. Hondedeum vol. 1. consil. 3. num. 11. & vol. 2. consil. 29. n. 17. & alios, quos ipsi citant.

2. Notandum est etiam hic obiter, (& in hoc multi errant,) statuta, & leges Principum secularium etiam licita, & honesta, & propter commune

bonum facta, & quæ privilegia Ecclesiæ non laderent, adhuc non ligare Clericos, quia in statuente non sufficit iusta causa, sed requiritur iurisdictionis necessitas, seu bonum commune, vel iusta causa, nunquam tribuunt iurisdictionem laicis in Clericos. Vide Menochium vol. 3. consil. 291. n. 25. Surdum vol. 1. consil. 2. num. 33. & vol. 3. consil. 301. num. 11. & 28. & alios penes ipsos.

3. Nota etiam quod quando Clerici, & Ecclesia in aliquo statuto non nominantur, possunt cogi statuentes declarare, quod non comprehendantur Ecclesia, & persona Ecclesiastica, vt docet Ioannes Bertran. de Guevara in propugnaculo libert. Eccles. assert. 2. §. 2. num. 63. Ancharanus num. 1. Geminianus num. 4. Francus num. 2. in c. finali de immuni. Eccles. in 6. D. Antoninus part. 3. tit. 12. cap. 3. §. 5. & alij quos citant, & sequuntur Maynardus de privileg. Eccles. part. 1. art. 22. num. 31. & Surdus volum. 3. consil. 301. num. 45.

RESOL. CXCIX.

Quid facere debeat Episcopus, dum indices laici edunt aliquod statutum contra libertatem Ecclesiasticam?
Ex part. 3. tract. 1. Ref. 68.

§. 1. **S**i debium sit an illud statutum libertati Ecclesiasticæ aduersetur, & damnum Ecclesiis, vel clericis, inferat, cogere potest conditorem ad declarandum expressè tali statuto clericos, & Ecclesias non comprehendi. Si verò, perspicuè constet illud statutum esse contra libertatem Ecclesiasticam, præcipere debet conditori, & ipsis ad quos pertinet, vt illud omnino tollant, & si hoc ipsi minime efficere volunt, debet ipse autoritate sua tollere, & declarare huiusmodi statutum, legem, actum, pragmaticam, aut aliam ordinationem esse irritam, & inualidam. Vide Felinum in cap. Ecclesia Sancta Mariae, num. 145. de constit. Altherium lib. 5. dispue. 16. cap. 6. dub. 54. Sayrum de cens. lib. 3. cap. 34. n. 17. & alios.

RESOL. CC.

Quando statuta laicorum sint contra Immunitatem Ecclesiasticam?

Et pro praxi explanantur quinque casus præter alios iam discussos in alijs Resolutionibus in hoc ipso tractatu, & nouo Ordine. Ex part. 4. tract. 1. Ref. sol. 55.

§. 1. **P**rimò, quando Ecclesia & persona Ecclesiastica prohibentur, aut impediuntur vti rebus, aut facultatibus à iure communi sibi concessis. Ita Felinus in cap. Ecclesia S. Mariae, de constit. nu. 111. vlt. post medium, & ibi Imola, & Butrus, Alexander lib. 1. consil. 121. & lib. 2. consil. 208. Tuschus tom. 5. concl. 342. num. 13. 19. & 17. & probatur ex d. cap. Ecclesia S. Mariae, de privileg. cap. fin. de immuni. Eccles. in 6.

2. Secundò, quando diminuuntur, vel tolluntur privilegia, Ecclesiis, & Clericis concessa à Deo, Summis Pontificibus, aut alijs Principibus secularibus. Ita Cynus, & Salicetus in Authent. cassa & irrita. Baldus in l. cunctos populos. Imola in cap. nouis de iudicijs, num. 2. Abbas n. 2. Alexander lib. 1. consil. 294. n. 3.

3. Tertiò, quando Clerici & Ecclesiastica persona efficiuntur timidiore. Ita Angelus de Perusio in l. 1. §. qua oneranda, ff. quarum rerum, & Bartho. ibi ad medium cum

cum DD. in c. Ecclesia, & Cardinalis Tufchus tom. 5. conclus. 342. num. 39.

4. Quartò, quando Clerici efficerentur deterioris conditionis quam laici. Ita Felinus in dicto cap. Ecclesia, num. 111. Pechius de amortizat. cap. 6. Zabarrella in cap. peruenit, de immunit. num. 3. & Probatur ex cap. quanto, de priuileg. & ex cap. fin. de immunit. Eccles. in 6.

5. Et quintò, illa statuta sunt contra libertatem Ecclesiasticam, quæ sunt apta afferre Ecclesiis & Ecclesiasticis personis semper incommo- dum; vt notat Felinus in d. cap. Ecclesia, num. 69. etiam si indirectè nocent Ecclesiis, quamuis dispositio & statutum non disponat super illis, super quibus Ecclesia habet specialia priuilegia, vt patet ex cap. quanto 26. de priuilegiis, & probat Felinus ubi supra, num. 104. & Tufchus num. 140.

6. Sunt etiam præter prædicta, aliqua statuta contra immunitatem, de quibus supra dictum est, vnde inferitur cum Angelo de Perusio consil. 48. Felino in d. cap. Ecclesia, num. 148. Lapo allegat. 92. & Pechio de amortizat. c. 6. quàm periculosa sit hæc materia statutorum, ne lædant immunitatem Ecclesiasticam: vnde aduertant Confessarij, vt ab huiusmodi statutis ferendis pœnitentes deterrant.

RESOL. CCI.

Quando sumus in dubiis, an aliquod Statutum sit contra Immunitatem Ecclesiasticam, an debeamus opinionem, quæ fauet Ecclesiæ, amplecti? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 66. alias 65.

§. 1. Respondeo affirmatiuè: quod est valde notandum; quia quotidianum. Et ratio est: quia in dubio tenenda est opinio, quæ fauet Ecclesiæ, vt patet ex c. fin. de sens. & re iudicata, & ex l. sunt persone, de relig. & sumpt. funer. Idem docet ex veteribus Felinus in c. n. 104. de constit. Iason, in l. filiusfam. §. Dini, n. 82. & in repet. n. 110. ff. de leg. 1. Decian. lib. 3. cons. 80. n. 12. Hondedeus lib. 1. cons. 3. n. 24. nouissimè Bellet. in disquis. cler. p. 1. tit. 6. §. 4. n. 13. & Maynardus de priuileg. Eccl. contra Venetos, p. 2. art. 22. n. 61.

RESOL. CCII.

An Principes statuentes, ne in eorum statu possint edificari de nouo Ecclesia, & Monasteria sine eorum licentia, derogent Immunitati Ecclesiasticæ? Et an Constantinus Imperator concesserit facultatem, vt Ecclesia per totum Orbem possint edificari? Ex p. 1. tract. 2. Ref. 62. alias 61.

§. 1. Septem arguementa pro parte negatiua adducit Anton. Bouius in respons. pro censuris Pauli V. contra Venetos, quæ postea solide euerit, & impugnat, probans, tale statutum esse contra libertatem Ecclesiasticam. Idem etiam docet Vgolin. in respons. ad Iurisc. Gymnasij Patavinij contra Venetos. c. 6. §. 1. 2. 3. 4. & 5. Collegium Bononiense pro libert. Eccles. contra Venetos, n. 43. Philip. Maynard. de priuileg. Eccl. contra Venetos, p. 2. art. 24. per totum. Bellet. in disquis. cler. p. 1. tit. 6. §. 1. num. 20. Duard. in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. q. 19. n. 98. Aloysius in praxi, tom. 3. resol. 207. num. 7. Patres Theologi Religionis seruorum in defens. cens. Pauli V. Ioan. Franc. Fagnan. in tr. de iust. cens. eiusdem Pauli V. p. 2. fol. 26. Ferdinand. de Baltidia in Antidoto contra Paulum Venetum, part. 2. argum. 10. & sequent. Valenzuela in defens. Monit. Pauli V. p. 2. n. 28. & seq. Tom. I X.

Lupus tra. de liber. Eccles. g. 4. n. 7. & Paulus Comitoli in tr. de apolog. contra Venetos cap. 1. num. 17. qui hoc probat ex multis, & præcipuè ex dist. 1. de consecratione, & in particulari ex can. de locorum. Gelasij Papa: ex can. Ecclesia, Nicolai Papa: ex cap. nemo Concilij Aurelianensis: & ex decretalibus sub titulo, de Eccles. adific. vel reparandis. & maximè ex Decret. finali. & ex illa, quæ incipit, Ad audiendam. & ex illa Bonafacij VIII. quæ incipit, Auctoritate de priuileg. in 6 patet hoc etiam ex auct. de Eccles. in per totum, & auct. vt null. fabric. orat. & hoc. Et licet à Valente, Theodosio, & Arcadio Imperatoribus fuerit prohibitum, Ecclesias ædificari sine Principis licentia, vt patet ex l. nemo. C. de relig. & sumpt. funerum. hoc tamen Imperatores illi effecerunt de facto, & propterea totum hoc fuit postea reuocatum à Iustiniano in leg. sancimus, §. siquidem. C. de Episc. & Cleric. & in dicta auctent. vt null. fabr. & c.

2. Sed audiamus de hac re differrentem Cardinalem Baronium in sua Paranesi ad Rempublicam Venetam, quæ tale statutum contra libertatem Ecclesiasticam fecerat, & propterea à Paulo V. excommunicata; ubi fol. 15. sic asserit: Exagitami in super literis apostolicis: per vos statutum, Ne quis Ecclesias, Monasteria, atque alias religiosas Domos Venetiis, & vbique locorum Dominio vestro subiectorum sine vestra speciali licentia fundet, & erigat. Quàm autem contra ius, fasque id presumpseris, quæ dicturi sumus, vos commonebunt. Nam illa occidentalis Imperij culmina augustissima æquè, & robore militari potentia, simulque doctrina rerum sacrarum conspicua, Carolus, & Ludouicus, cum faterentur super Ecclesias nullum sibi vendicandum esse dominium, verè legitimi laudati sunt Imperatores, vt qui lege scripta professi sūt non tantum in Ecclesiarum constructione aliquod ius non esse concessum Imperatoribus, sed nequa absque Episcopi licentia domi suæ Oratorij construendi habere aliquam facultatè, quod probè cognitum, pragmatica sanctione ita relinquere voluere testatum his verbis. [Placuit nobis, sicut ab Episcopis, & reliquis Sacerdotibus, ac Dei seruis admoniti fuimus (ne Capella in nostro Palatio, vel alicubi sine permisso Episcopi, in cuius est parochia, fiant.) Si igitur nec Capellam vnam, & in suo Palatio ædificandi absque licentia Episcopi, tanti Imperatores facultatem se habere testati sunt, quomodo ædificandi Ecclesias, & alia religiosa loca dandi licentiâ, vel negandi, vos ita vobis arrogatis auctoritatem?] Ita Cardinalis Baronius; qui ex aliis exemplis probat, tale statutum infringere Ecclesiasticam libertatem.

3. His omnibus addendum est, quòd Constantinus Imperator concessit facultatem, vt Ecclesia per totum orbem possint edificari, vt patet in c. futuram. 12. q. 1. Ergo non possunt Principes, etiam alias absoluti, & imperio non subiecti, reuocare priuilegia ab imperio Ecclesiæ concessa: nam, vt notat Filliucius tom. 1. tr. 16. c. 10. n. 270. & alij penes Valenzuelam ubi supra in defens. Mon. Pauli V. p. 2. n. 36. statuta quæ restringunt priuilegia concessa toti Ecclesiæ à Deo, Papa vel Imperatore, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, sunt contra libertatem Ecclesiasticam. Quod etiam notauit Maynardus de priuileg. Eccles. part. 2. art. 22. n. 95. & art. 23. n. 24.

RESOL. CCIII.

An editum, seu statutum de non edificandis Monasteriis, seu habendis cœnibus Religiosorum sine licentiâ Principis, sit contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 129. alias 128. R 3 §. 1. Possit